

DELAVEC

GLASILO GLAVNEGA RADNIČKEGA SAVEZA JUGOSLAVIJE.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Selenburgova ul. 6/II.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.— Za članstvo izvod po 1.10 Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštne proste.

Vedno slabše.

Na lastni koži občuti danes delavec, da je na milost in nemilost izkoriščanju po kapitalističnem razredu. Kakor je težko živel delavec po prevratu in kakor je težko preživljal svojo družino, svoje otroke, pa je na drugi strani vsaj videl, da so se mezde vsaj deloma, in četudi le počasi, prilagodovale nestalnim valutarnim prilikam v državi.

Danes pa je

redukcija delavskih mezd

ono sredstvo, ki ga uporabljajo podjetniki, da si zajamčijo svoj dobiček in vzdrže konkurenčno sposobnost svojim izdelkom.

Mezde reducirajo, ne da bi bili za to podani dejanski predpogoji. Pocenitev življenjskih potrebščin, znižanje cen je še daleč za gorami, znižanje delavskih mezd pa neusmiljeno tepe lačnega delavca in njegovo bedno družino.

Kot odškodnino za znižano mezdo, kot odškodnino za vzeti zaslužek pa ponujajo delodajalci našemu delavcu

podaljšanje delovnega časa.

Ker si v osmih urah ne moreš zaslužiti za močnik in polento, delaj pa več, delaj pa deset, dvanajst in štirinajst ur na dan! Tako se rogajo podjetniki zgaranemu delavcu. Če si pa lačen, če si sestradan, pa si pritegni jermen, da ne boš zgubil s posušenega okostnjaka svojih raztrganih in zakupanih hlač! Take nasvete dajejo podjetniki svojim pridnim in zvestim delavcem.

In, ker vedo podjetniki, da delavec v takih razmerah, ob stradanju in pomanjkanju, garanju in izkoriščanju ne more dočakati starosti, da mora poginiti, predno bo dovršil 50 let, pa so seveda nasprotni temu, da bi se izvedlo starostno zavarovanje. Ker delavec starosti ne bo dočakal, mlada industrija pa prenese le podjetnikove luksuzne avtomobile, njegovo razkošje, ne prenese pa delavskih bremen, zato je poklonilo ministrstvo za socialno politiko našemu delavcu

odgoditev starostnega zavarovanja

v dar.

Kako srečni so oni neboljenčki, oni delavski novorojenčki, ki umro, še predno pridejo k zavesti, da so za pomanjkanje, bedo in trpljenje spočeti in rojeni!

Pa bodi le mimogrede povedano sledeče:

Nedavno je pisalo »Jutro«, da je umrlo v Trbovljah tekom enega tedna sedem novorojenčkov. Pa je pristavilo: to je zato, ker manjka v Trbovljah dobre in pitne vode. — Ne vode! Mleka, materinega mleka je manjkalo tem otročičem, zato so umrli, dragi »Jutrov« poročevalci!

Kako pa naj rudarska žena doji, če je lačna, če ji pomanjkanje in jetika suši materinske prsi! Pa pojdemo dalje!

Minili so časi, ko je naš delavski razred uveljavljal v gospodarskem življenju načelo obratne demokracije. Ko je delavski razred dosegel, da se je za svojo delovno moč z delodajalcem pogodil in je s kolektivno delovno pogodbo uredil svoje delovne odnošaje.

Podjetnik hoče biti v svojem obratu absoluten in neomejen gospodar. Zato je preko delavskega razreda in proti delavskemu razredu dosegel

odpravo kolektivnih pogodb.

Delavcu bom plačal toliko, kolikor bom sam hotel in delavec bo delal pod tistimi pogoji, ki jih bom sam določil; taka je danes podjetnikova deviza in parola.

Dosleden tej paroli pa seveda delodajalec ne more trpeti, da bi se kdo »umešaval« v njegove posle in njegove le za dobičkom stremeče odredbe.

Odpust delavskih zaupnikov

je zato na dnevnem redu in danes zelo vsakdanja stvar! Kdor hoče zastopati delavčeve interese v podjetju, za tega je brezposelnost in preganjanje edino plačilo.

Pa zakaj pripovedujemo vse to? Zakaj naštevamo vse to?

Vse to naštevamo zato, ker se nam zdi, da delavec vse to vidi, vse to občuti, pa se mu zdi, da mora to tako biti.

Kako napačno je to in tako prepričanje!

Delavec se mora zavedati, da ustvarja dobrine on. Delavec se mora zavedati, da brez njegovega dela, brez njegovega znoja ne tečejo kolese, se ne kade dimniki in tovarne so brez delavčevih rok kos starega železa.

Zato je neodpušljivo, če postopa delodajalec tako z onim, ki mu kopiči bogastvo in ustvarja produkte.

Upropaščanje naše železne industrije.

Nevarnost grozi.

Merodajni činitelji v ministrstvu za trgovino in obrt so izrazili večkrat željo, da bi bilo treba spraviti vso industrijo v središče države in daleč stran od državnih mej. Pri teh svojih načrtih pa pozabljajo na narodno gospodarsko škodo in na socialne in politične posledice, ki jih mora imeti taka politika. Ob naših mejah so početki industrije že podani. Neprimerno važnejše pa je to, da tu ves gospodarski položaj sili v industrializacijo.

Pri nas je prebivalstvo deloma tako gosto naseljeno, da more iskati edino še v industriji in obrti dela in zaslužka. Kdor bi hotel premeščati v teh razmerah po navidežno državno političnih vidikih industrijo, ta bi zašel v borbo na življenje in smrt s prebivalstvom, za kojega eksistenčne interese pri tem gre.

Iz teh razlogov smatramo take načrte za nepremišljene. V kolikor se ima pri tem v mislih vso industrijo in v kolikor se pojem vojna industrija ekstenzivno razlaga, take načrte v celoti najodločneje odklanjamo. Glede vojne industrije nam je sicer jasno, da bi taka industrija trajno ne mogla biti ob mejah. Mislimo pa, da v Sloveniji prave vojne industrije nimamo in da se izdelovanje in predelovanje železne žice, žičnikov, traverz, pločevine, tračnic in fazoniranega železa ne more smatrati za pravo vojno industrijo. Če je pa kdo drugega mnenja, naj izvede svoje načrte o demontiranju in premeščanju vsaj tako, da zaradi tega ne bodo tisoči delavstva v svoji eksistenci ogroženi in da ne bodo uničene stotimilijonske investicije. Za to je treba predvsem do brega načrta in časa.

Taki načrti morajo biti postavljeni torej vsaj za sedaj z dnevnega reda. V nadaljnih posledicah mora prenehati vztrajno nasprotovanje merodajnih državnih oblasti razvoju naše železne industrije, ki grozi uničiti ves trud, da se ti obrati prilagodijo povojnim razmeram in ki je privedlo stvar tako daleč, da obstoja resna nevarnost, da se bodo jeseniški obrati ustavili in da bo ob kruh in vrženih 2011 delavcev z 2991 svojci na cesto.

Kriza v železni industriji.

Po vojni je potreba železnih izdelkov manjša nego pred vojno, tovarne pa so se med vojno razširile. Slednje pa za tovarne K. I. D. ne velja, ki pa ima kljub temu težkoče.

Tako je prišlo po vsem svetu do hudega boja za trge in tudi vsa naša železna industrija ima v tem boju težko stališče. Vareš, ki producira sirovo železo, je navezan na tuj koks, topilnice pa na staro železo, brez katerega ne morejo vzdržati konkurence, ker je staro železo kot surovina dva- do trikrat ceneje, kot novo topljeno, surovo železo.

V eksistenčni borbi za svoj obstoj skuša storiti inozemska konkurenca vse, da ubije našo industrijo ter se oškoduje pozneje za škodo, ki jo od tega boja ima sedaj. Tuja industrija postavlja kot liferant surovin, koks in surovega železa visoke cene, uvaža pa k nam izdelke ceneje, kakor jih doma prodaja, ona zabranjuje iz svojih držav izvoz starega železa, vse, da si osvoji naš trg in ga odvzame naši stari industriji, ki je imela pred vojno trikrat večji trg, kakor ga ima sedaj. Tuja industrija obratuje s polnim obratom, kar ji produkcijo pocenjuje.

V tej borbi pa stoji tuji industriji nje država ob strani, zato mora tuja industrija zmagati nad našo, ki se na pomoč države ne more dovoljno nasloniti, ker se bavijo državni funkcionarji z mislijo o demontiranju, ne o ohranitvi industrije.

Ali je naša industrija trajno konkurence nespособna?

V predvojni dobi je ščitila bivša Avstrija izdelke naših tovarn s carino 8—12 zlatih kron za meterski stot. Po carinski pogodbi z Avstrijo so zaščiteni isti predmeti z 10—12 zlatih dinarjev. Pri tem pa je na drugi strani carina na uvoženo staro železo višja nego pred vojno, pri čemur pa je še vpoštevati, da

Našteli pa smo le par kričečih resnic! Teško in skoro nemogoče pa bi bilo naštetiti vse krivice, vse izkoriščanje, ki ga doživlja danes delavski razred.

Kaj naj še pišemo o klofutah in brcih, ki so zopet na dnevnem redu v obratih in delavnicah?

Kako pa se to prepreči?

Moti se oni, ki misli, da si bo s prošnjami, s ponižnostjo in hlapčevstvom zboljšal mezdo in priboril kos kruha! Zelo se moti! Dobiček ne pozna usmiljenja, se ne ozira na prošnje posameznika.

v bivši Avstriji starega železa kot surovine res ni bilo treba uvažati.

Ako je zaščiten produkcija železne industrije s carinsko zaščito, ki dosega okroglo eno petino vrednosti, izgleda to veliko.

Vedeti pa je treba, da ta zaščita ni večja, v kljub izredno težkemu boju za trg, kakor jo je dajala v normalnejših časih svoji industriji bivša Avstrija.

Vedeti je dalje treba, da bi naše tovarne takoj dobro izhajale, čim bi jim bil zasiguran približno tako velik trg, kakor so ga imele pred vojno. One bi lahko v tem slučaju z davki državi carinsko zaščito takoj vrnile.

Ne gre torej za to, da bi živele naše železne tovarne parazitsko življenje na račun našega ostalega narodnega gospodarstva. Gre edino za to, da priskoči država naši železni industriji v njenem nenakem boju začasno čim najizdatneje na pomoč.

Jesenice in Zenica.

Pri zadostni podpori od strani države bi se v tej borbi lahko zdržale tako tovarne na Jesenicah kot v Zenici. Če pa bi se poskušalo rešiti Zenico z enostranskimi ugodnostmi, z dajanjem cenege surovega železa, premoža in drugih surovin, bi vrglo to Jesenice, ki združujejo obratovanje z najtežjim naporom, končnoveljavno brez prehoda, brez predpriprav ob tla. Zdi se, da se to namerava.

Kakšne bi bile posledice?

Okrog 2011 delavcev in nameščencev z 2911 svojci bi prišlo ob delo in zaslužek.

V kraju, ki je brez industrije preobljuden, kjer je nemogoče iskati zaslužkov v kmetijstvu, bi nastopila strahovita socialna beda, ako bi odpadle mezde in plače tovarn K. I. D., kojih višina se mora ceniti na 25—30 milijonov dinarjev letno.

Ne moremo se spuščati v ocenjevanje vrednosti tovarniških naprav, ki bi uničene šle v visoke milijone. Samo to naj omenimo, da bi bilo potreba za izgraditev 1000 delavskih stanovanj, ki bi se potrebovala v slučaju preselitve te industrije, kar si je sicer v teoriji lahko zamisliti, do 100 milijonov dinarjev. Za take investicije pa danes ni odveč denarja in pod takimi pogoji zgrajene tovarne bi bile še manj zmogljive konkurence.

Vso to celoto mora imeti pred očmi, kdor se bavi z mislimi o preseljevanju industrije.

Trdno smo uverjeni, da bi morali biti odstavljene taki načrti v tem slučaju takoj z dnevnega reda. Če bi bilo tako, potem bi se carinska vprašanja menda lahko uredila.

Potem bi se ne dogajale več nezaslišane stvari, da se visoko zacarinjujejo surovine, ki edine še omogočajo daljno obratovanje, ali pa absurdne zahteve, da je treba za uvoz starega železa posebnega dovoljenja ministrstva, ki se tako dovoljenje še brani dati.

Tako postopanje se razlaga tudi v delavski javnosti, kot namenoma ubijanje industrije, od katere je odvisna eksistenca tisočev delavcev, in naletava na najodločnejši odpor.

Moralna škoda, ki jo ima končno tudi država od take politike, odtehta daleč vse one razloge, ki se za tako postopanje navajajo.

Ne demontirajte — temveč gradite!

V borbi k zmagi!

Vsem!

Vam vsem, ki stojite v težki borbi za pravico!
Vam v trboveljskih rudnikih,
Vam iz Kranja, borcem proti nočnemu delu v pekarnah, delavcem iz tobačne tovarne, vsem ki Vas reakcija najhujše zadeva in ki ste v odporu pokazali, da ste možje!

Vsaj je predpogoj dobičku izkoriščanje delavskega razreda in odtrgavanje njegovega zaslužka!

Nasprotno. Življenje je boj! In le boj delavskega razreda proti kapitalističnemu razredu more rešiti delavca in mu priboriti boljše in lepše življenje.

Zato pa se mora delavski razred organizirati kot celota in le organiziran delavski razred bo uspešno vodil boj za delavske pravice.

Na grobovih trboveljskih novorojenčkov naj zraste nova moč organiziranega jugoslovanskega proletariata!

J. G.

Razbijači strokovnega pokreta razoroženi.

Izključitev Alojza Leskoška, oblastnega tajnika Splošne Delavske Zveze Jugoslavije za Slovenijo, iz organizacije.

Vsem članom delavskih strokovnih organizacij Slovenije je znano, da sta bila likvidirana 7. in 8. decembra 1924 na konferenci v Zidanem mostu Osrednje društvo kemičnih delavcev in Splošna Delavska Unija in da je bilo istočasno izvedeno zedinjenje teh pokrajinskih organizacij s Splošno Delavsko Zvezo Jugoslavije. Zedinjenje se je izvedlo na podlagi sprejete deklaracije dne 1. jan. 1925. Pravila in pravilnik SDZJ je bil sprejet v celoti brez kake spremembe, a za Slovenijo je bilo osnovano Oblastno tajništvo SDZJ.

Po tolmačenju, ki je razvidno iz deklaracije, je prešla imovina obeh organizacij SDZJ, ki je prevzela vse obveze napram polnopravnim članom obeh organizacij. Likvidacija bivših organizacij in njihovo združenje s SDZJ je bila izvedena točno in pravilno v duhu sprejete deklaracije zedinjenja. Zedinjenje je bilo sprejeto od članstva obeh organizacij z največjim navdušenjem. To najbolj dokazuje dejstvo, da so se organizacije znatno ojačile in da se je vse to zgodilo v času največje gospodarske krize, kar je treba naglasiti, ako hočemo najti pravi odziv tega zedinjenja med slovenskimi tovarniškimi delavci.

Da ne bi bilo suma in da se izogne vsem morebitnim nepravilnostim, sta ostala nameščena s funkcijo oblastnih tajnikov SDZJ za Slovenijo oba tajnika bivših društev: Valentin Rejc in Alojz Leskošek. Rejc je delal v Ljubljani (Mostah), a Leskošek v Celju. Vse se je razvijalo pravilno in v najlepšem redu do srede maja t. l. Začetkom maja t. l. je na poziv Oblastnega odbora SDZJ obiskal predsednik Saveza sodrug V. Haramina vse podružnice v Sloveniji. Pri tej priliki je informiral vse podružnice o stanju pokreta z ozirom na zedinjenje in pojasnil, kako je do tega časa narastel deficit Oblastnega tajništva SDZJ za Slovenijo in da so upravni stroški in honorar za dva tajnika prevelika bremena za pokret v tej oblasti. Istočasno je izvedel kontrolo nad delom obeh tajnikov, pri kateri je v Ljubljani dognal, da je V. Rejc poveril 43.000 Din. To malverzacijo je on od dneva zedinjenja, pa do srede meseca maja, prikrival na ta način, da je centralo Saveza obvestil, da je izdal za stavko steklarjev v Zagorju in Hrastniku na račun podpore okoli 40.000 Din. Sodrug V. Haramina je na licu mesta v Zagorju in Hrastniku ugotovil, da je podpora iz blagajne bivšega Osrednjega društva kemičnih delavcev znašala samo okoli 2000 Din, ne pa 40.000 Din in je bila prevara takoj odkrita. Rejc je bil po zaključku seje Izvrševalnega odbora Saveza takoj odpuščen s svojega mesta in prisiljen na pismeno izjavo, s katero je priznal poverbo 43.000 Din. Besedilo izjave je bilo dostavljeno vsem podružnicam ORSJ v Sloveniji. Funkcija tajnika za Slovenijo je takoj prešla na Alojza Leskoška, ki je imel svoj sedež v Celju.

Toda, ker je bila po tej redukciji (plača V. Rejca) Slovenija še vedno pasivna in ker je ta deficit narasel od danes nad 30.000 Din, ki jih je pokrtil Savez iz svojih sredstev, se je pokazala reorganizacija cele uprave Oblastnega tajništva SDZJ v Sloveniji za potrebno. Radi tega je Izvrševalni odbor Saveza sklenil, da se prenese Oblastno tajništvo SDZJ za Slovenijo iz Celja v Zagreb. Sodr. Haramina je na to — začetkom junija — na želje Oblastnega odbora ponovno obiskal vse podružnice SDZJ v Sloveniji in članstvu prikazal stanje pokreta v Sloveniji, ter poudarjal potrebo, da se premesti s. Leskoška iz Celja v Zagreb, kjer bo pod kontrolo in v sporazumu s savezno upravo nometeno vršil posle oblastnega tajnika SDZJ za Slovenijo. Vsi člani Saveza so ta korak odobrili in soglašali s to premestitvijo. Nihče se temu ni protivil in Leskošek je nastopil 15. junija svoje mesto v Zagrebu. Uspeh tega koraka je bil izredno velik. V juliju in avgustu se je pokret razvijal v znaku ozdravljenja, ker so bili izdatki uprave, potovanja in ostalega znatno zmanjšani.

Čim je Leskošek opazil ta napredek in čim je ugotovil, da se stanje v Sloveniji izboljšava, je postal nezadovoljen s svojim položajem v Zagrebu. Nikomur ni povedal, da se pripravlja na akcijo, s katero napravi med članstvom Saveza v Sloveniji razpoloženje za njegov povrtek v Celje. On ni trpel nadzorstva Saveza, hotel je biti sam svoj gospodar in izgleda, da se je bavil z mislijo, da se od Saveza odcepi, da stvari zopet neko samostojno organizacijo, ki naj bi mu sedaj, ko je pokret v Sloveniji s požrtvovanjem SDZJ rešen, zagotovi samostojno eksistenco.

Omeniti moramo, da ni bilo z bivšo Splošno Delavsko Unijo, ki je imela svoj sedež v Celju, nič boljše nego z Osrednjim društvom kemičnih delavcev, kateremu je Rejc poveril denar. Njeni ljudje so na kongresu zedinjenja izkazali na papirju imovino 12.000 Din, med tem ko so pod imovino navedli inventar, ki so ga visoko nadcenjevali. Staro pisalno mizo, peč in nekatere brošure so cenili na 8500 Din, med tem ko nikjer niso navedli, da se v saldu nahaja tudi inventar. Ko je savezna uprava Opčega Radniškega Saveza po zedinjenju vprašala, kje se nahaja vloženi kapital

bivše Splošne Delavske Unije, so ji odgovorili, da se nahaja 2500 Din v Gradbeni zadrugi v Celju, a za 8500 Din je predložen popis inventarja. Ves ta inventar, ki nam je bil predložen v tako visoki vsoti, se more kupiti za polovico gornje vsote in sicer novega. Člani enega, kakor drugega bivšega društva niso imeli za pokritje onega, kar je predvideval statut njihovih društev — niti pare. Vse obveznosti napram članom in do nameščencev teh društev je prevzel Opči Radnički Savez. Opči Radn. Savez je od zedinjenja pa do danes izplačal nameščencem v Sloveniji za njihove plače 29.015'50, za »Delavca« je plačal 14.641 Din, za upravne stroške tajništva v Celju in Ljubljani 8830'65, za potnine in agitacijo 10.500 Din, za razne intervencije, mezna gibanja in stavke 1500 Din, za podpore svojim članom 4905'40 Din, Okrožnemu uradu za nameščence 358 Din, za pravovarstvo 1458 Din, skupno torej 74.847'47 Din, dočim je prejel vsega skupno 54.425'11 Din. *Treba pa je naglašati, da se je v zadnjem času stanje pričelo znatno izboljševati, da se je deficit pričel polagoma zmanjševati.*

Leskošek se je s to mislijo bavil in hotel ta svoj načrt izvesti; zato je 5. septembra t. l. brez vednosti savezne centrale in brez njenega privoljenja Zagreb zapustil. Odšel je v Slovenijo in obiskal vse podružnice ter pripravil udarec proti Savezu. On je z lažnimi in nedostojnimi sredstvi delal med članstvom SDZJ razpoloženje proti centralni upravi. V to svrhu je sklical za 20. t. m. v Celje konferenco podružnic SDZJ Slovenije. Sklical je konferenco podružnic SDZJ brez vednosti savezne centrale!

On je seveda na konferenco pozval tudi centralno upravo, toda še le tedaj, ko je sklical že vse podružnice brez njenega znanja in ko je že opravil svoj razbijaški posel. On je hotel centralno upravo postaviti pred izvršeno dejstvo, ker je mislil, da bo uspel. Toda račun mu je bil prekrizan. Centralna uprava ga je, čim je opazila to njegovo razbijaško delo, brzojavno pozvala v Zagreb in na vse podružnice razposlala okrožnice, ki so opozarjale na njegov namen.

Podružnice se pozivu Leskoška v ogromni večini niso odzvale, varujoč organizacijsko disciplino. Od 20 podružnic se 14 podružnic pozivu ni odzvalo, a odzvalo se jih je le 6. No, tudi od teh 6 podružnic, ki so se odzvale, so 4 prinesle seboj protestne resolucije članstva, ki govore proti vsakemu razdiranju.

Razume se, da je tudi centralna uprava odposlala tja svoje zastopnike, da bodo prisotni in da na licu mesta pobijejo navale saboterjev. To važno nalogo so izvršili sodrugi: predsednik Saveza V. Haramina in tajnik Josip Beker, katerima se je priključil tudi tajnik Strokovne komisije s. Joža Golmajer iz Ljubljane.

Čim so omenjeni sodrugi stopili v prostore podružnice SDZJ v Celju, je otvoril Lebič konferenco z namenom, da se vrši konferenca po dnevnem redu. Konstatiralo se je, da so zastopane podružnice: Maribor (s. Ivan Dvoršak), Zidani most (s. Iv. Vrhovšek in Franc Narat), Tržič (s. Viktor Wuk), Liboje (s. Martin Šumer), Zagorje (s. Franc Kosmus), Celje (s. Jelen).

Predno pa so sklicatelji prešli na dnevni red, je zahteval besedo savezni predsednik s. V. Haramina. Po kratkem in ostrem pojasnilu je s. Haramina proglasil, da je ta konferenca protištaturarna in da ona ne more biti konferenca, a najmanj, da more pravoveljavno sklepati in to že z ozirom na to ne, ker se je ogromna večina podružnic pokorila disciplini organizacije. Poleg tega prinašajo zastopniki od štirih podružnic obsodbe tega zakulisnega barabstva. Na to je s. Haramina z neumljeno logiko in neoporečnimi dejstvi vsem prisotnim dokazal, kako Leskošek pripravlja puč in kako želi, zrušiti ono, kar je bilo s težko muko zgrajeno. Naglašujoč, da to ni konferenca, nego slučajni sestanek, ki ni kompetenten kaj sklepati. Savezna uprava nima ničesar proti sklicanju konference, nasprotno, ona vsako tako akcijo pozdravlja, toda vse konference se morajo sklicevati z njenim znanjem, a ne brez nje in proti njej. Nato obširno razloži finančno stanje in raztolmači izpisek iz knjigovodstva, ki ga je savezna uprava priložila okrožnici, razposlani povodom sklicanja te konference vsem podružnicam. Referat s. Haramine je napravil na prisotne najgloblji utis. Leskoškovi ljudje so bili na žerjavici, nahajali so se v stiski, ker so bili razkrinkani s neizprosni argumenti s. Haramine, nakar so poskušali omejevati besedo saveznim funkcionarjem.

S. Kosmus (Zagorje) prečita spisano resolucijo članstva podružnice proti puču in zahteva sestavo delegacije, ki naj bi pri savezni upravi potrdila resničnost izpiska iz knjigovodstva, ki je priložen okrožnici.

S. Wuk iz Tržiča soglašal s predlogom sodrugov iz Zagorja.

S. Dvoršak (Maribor) se izjavi s kratko izjavo za savezno upravo in protestira proti rovarjenju Leskoška.

Delo Leskoška so poskušali braniti le nekateri zapeljani sodrugi iz Celja in Liboj, toda tudi med njimi je bilo videti, da prevladuje pamet in tako so doživeli Leskošek, Vrečer in Lebič absolutni poraz in strahovito obsodbo vsega članstva SDZJ v Sloveniji.

Sodr. J. Golmajer je v krepkih besedah očrtal opasnost delovanja Leskoška in onih naivnih sodrugov, ki se nahajajo okoli njega. Naglašal je, da bo Strokovna komisija odločno pobijala separatistične tendence, pa naj že pridejo od katerekoli strani.

S. Beker, ki je kljub odporu saboterjev dobil besedo, je pojasnil, da se je Leskošek s tem svojim protištaturarnim delovanjem kot funkcionar Saveza sam izključil iz SDZJ.

Ko je Leskošek po »dnevnem redu konference« iznesel poročilo »oblastnega tajnika«, se je videlo, kako nesrečne in slabe pojme ima ta človek o nalogah modernega delavskega pokreta. Njegovi argumenti, s katerimi je hotel obsoditi delo savezne uprave, so bili lažnjivi, plitvi in prazni, tako da je ž njimi docela propadel.

V burji žive polemike je bilo sklenjeno, odnosno je bil sprejet predlog, da pregledajo v nedeljo 27. t. m. v Zagrebu pri savezni upravi točnost računov Slovenije sodrugi: Viktor Wuk, Franc Kosmus in Ivan Vrhovšek, ki bodo ugotovljeno z izjavo objavili.

Kakor vsako zlo, ima tudi ta slučaj svoje dobre in slabe strani. Slovenski proletarijat, a posebno SDZJ se je v kratkem času rešil poleg Rejca, ki je sedaj v službi Bernota, tudi Leskoška, ki je izrabljaj naivne in dobre ljudi in jim tako napravil več škode, nego si more kdo misliti.

SDZJ v Sloveniji ima veliko bodočnost. V interesu te bodočnosti je, da se pokret očisti malenkostnih štreberjev in štreberčkov, katerih obzorje ne sega preko njihovih osebnih interesov. Poleg Rejca je zmanjkalo Leskoška, tipičnega posnemalca in papige Bernota, ki je napravil slovenskemu proletariatu toliko zla.

V času, ko se v celi Jugoslaviji z največjimi napori dela na to, da se združi ves razredni delavski pokret, prihajajo malenkostni prepirljivci, da to veliko potrebo celokupnega delavskega razreda — omalovažujejo. To ne sme biti! *Delavski pokret je zgodovinska nujnost, pa naj veličina te resnice poklekne pred temi ljudmi? Ne! Za to je tudi Leskošek tako nesrečno končal!*

Kdo pa je ta gospod Borko?

Pravijo, da je ravnatelj državnih železnic v Ljubljani in pripovedujejo tudi, da je to postal le, ker je hotela imeti samostojna demokratska stranka v direkciji svojega eksponenta. Da je postal ravnatelj, je zato imel široke in trde komolce. To bodi prva konstatacija!

Moti pa se ta gospod ravnatelj, če namerava te svoje, četudi preizkušene komolce uporabljati še naprej v železničarskih vrstah. Le iz takega trdega komolca se mu je mogla poroditi tudi znana okrožnica.

O okrožnici sami pa uvodoma to-le:

Kakor vemo, si je minister saobračaja pridržal na železnicah vso ingerenco in vse odločitve. Tudi postajnega načelnika v Mestinjah hodi minister sam nadzirat. Zato se nam zdi objava okrožnice prav tako, kot se glasi historija o šolskem slugi: »Jaz in gospod ravnatelj sva sklenila, da bo jutri prosto.«

Kot pravi prijatelj železničarskega osebja svari gospod dr. Borko železničarje pred organizacijami in pred tako nevarno igro. Gospod Borko, tako svarilo pa je, če ne smešno, vsaj pa nepotrebno. Prav tako smešno, kakor če bi gospoda Borka sedaj mi svarili, naj ne hodi v družbo samostojnih demokratov, ker so sedaj drugi možakarji na vladi. —

Okrožnica pa je še zlobna povrhu. Govori o osebnih in mračnih namenih. Kaj bi ne bilo zlobno, če bi mi trdili, da se je Borko potegaval za ravnateljsko mesto le, da zadosti svojim osebnim interesom in da mu je bil interes železničarske službe deveta briga.

Kakor Martin Krpan, zatrjuje tudi gospod ravnatelj v famozni okrožnici, da je zvesto držal dano besedo. Lepo, gospod Borko, samo prav tiho na uho: Vaša beseda je »figo« zalegla.

To baš izpričuje brezpomembnost vaše okrožnice! Zato bo ostalo brez pomena tudi vaše najenergičnejše — ojoj! — nastopanje in postopanje.

In, ker govori še o rak-rani, rečemo: O takih rak-ranah govoriči tudi Radič in le vprašanje je, kedaj bo Radič dobil recept in nož v roke za rezanje rak-ran, ki jih je zakrivil prejšnji režim.

Gospod Borko, vagonov je veliko pokvarjenih in lokomotiv je prav malo uporabnih. To bodi vaš pasijon; železničarje pa pustite v miru in spoštujte njihove organizacije.

Delavska akademija v Ljubljani

priredi pod okriljem podružnice DTKZ »Svobode« v Ljubljani v času od 1. oktobra 1925 do 30. aprila 1926 skupno 30 predavanj, in sicer po sledečem sporedu:

I. Iz splošne zgodovine.

Priredi 5 predavanj.

1. oktobra 1925: Zgodovina starih Grkov in Rimljanov.
8. oktobra 1925: Zgodovina srednjega veka.
15. oktobra 1925: Doba francoske revolucije; leta 1848; Pariška komuna.

22. oktobra 1925: Karl Marx in njegova doba.
29. oktobra 1925: Zgodovina Rusije do danes.

II. Iz naravoslovja in filozofije.

Priredi 4 predavanja.

5. novembra 1925: Postanek zemlje in živih bitij.
12. novembra 1925: Socialni boji živih bitij.
19. novembra 1925: Električna, radio in moderne tehnične iznajdbe.
26. novembra 1925: Glavni filozofski problemi.

III. Iz leposlovja, umetnosti in znanosti.

Priredi 6 predavanj.

3. decembra 1925: O leposlovju.
10. decembra 1925: Ivan Cankar (ob priliki 7. obletnice njegove smrti).
17. decembra 1925: Kiparstvo in slikarstvo.
30. decembra 1925: O fiziki (Einsteinova teorija) itd.

7. januarja 1926: Moderna telovadba.
14. januarja 1926: Organizacija delavske izobrazbe.

IV. Iz delavskega gibanja in o gospodarskih vprašanjih.

Priredi 7 predavanj.

28. januarja 1926: Sloven. narodno gospodarstvo.
4. februarja 1925: Problemi mednarodnega gospodarstva.
11. februarja 1925: Zgodovina in početki delavskega gibanja.
18. februarja 1926: O združništvu.
25. februarja 1926: Žensko gibanje.
4. marca 1926: I. delavska olimpiada v Frankfurtu.
11. marca 1926: Bodoča proletarska država.

V. Iz socialnih problemov.

Priredi 5 predavanj.

25. marca 1926: Socialna politika in delavstvo.
1. aprila 1926: Socializem in komunalna politika.
8. aprila 1926: Zdravje in delavski razred.
15. aprila 1926: Alkoholizem.
22. aprila 1926: Seksuelno vprašanje.
Poleg teh predavanj priredi Delavska akademija 2 recitacijska in 1 glasbeni večer, in sicer:
23. decembra 1925: Glasbeni večer.
21. januarja 1926: I. recitacijski večer.
18. marca 1926: II. recitacijski večer.

Predavanja se bodo vršila vsak četrtek (razen 2 predavanj, ki se bosta vršili v sredo dne 23. in 30. decembra 1925) od 19. do 20. ure (od 7. do 8. ure zvečer) v III. državni realni gimnaziji v Bethovnovi ulici (v poslopju čekovnega urada).

Priglasite za predavanje sprejemajo:

Tajništvo DTKZ »Svobode« v Židovski ulici 1/I (nad drogerijo Kanc), Strokovna komisija za Slovenijo v Selenburgovi ulici 6/II in vodstvo Delavske akademije tik pred posameznimi predavanji.

Pri posameznih predavanjih se bodo pobirali le prostovoljni prispevki.

Odbor Delavske akademije v Ljubljani.

Sodruži in sodružice!

Delavski pokret potrebuje izobraženih sodelavcev. Povsod, kjer je delavska izobrazba na višku, je tudi delavski pokret zdrav in krepek. Šolsko izobrazbo more delavec le malokdaj dovolj gojiti, zato je navezan na samoizobrazbo kot samouk ali kot obiskovalec predavanj in učnih tečajev. Le delavec, ki hrepeni po znanju in po inteligenci, se zna tudi boriti v življenskem boju. Ljubljanska podružnica »Svobode« priredi, da ustreže tej veliki in nujni potrebi v Ljubljani »Delavsko akademijo«, ki bo obsegala 30 predavanj z najzanimivejšo snovjo.

Pozivljamo sodruge in sodružice, da se priglasite še pred oktobrom k tem predavanjem in poskrbite za to, da te kulturne prireditve uspe in da bodo rodile zaželjeni uspeh.

Minimalne plače pri Trb. prem. družbi in državnih rudnikih.

Trbovlje.

Kategorija:

	Kategorija:			
	I.	II.	III.	IV.
	Din	Din	Din	Din
Samski	36:16	33:66	30:16	26:66
Oženjen brez otrok	40:57	38:07	34:57	31:07
Oženjen z 1 otrokom	44:32	41:12	37:62	34:12
„ „ 2 „	48:07	44:87	41:37	37:87
„ „ 3 „	51:82	47:92	44:42	40:92
„ „ 4 „	55:57	51:67	48:17	44:67
„ „ 5 „	59:32	54:72	51:92	48:42

Državni rudniki:

Samski	42—	40—	37—	31—
Oženjen brez otrok	44—	42—	39—	33—
Oženjen z 1 otrokom	45—	43—	37—	34—
„ „ 2 „	46—	44—	38—	35—
Ali več otrok	47—	45—	39—	36—

Akordne plače so povprečno za 25 odstotkov višje.

V državnih rudnikih je vpošteta pri tem že znižana plača, o katerem smo zadnjič poročali.

To znižanje je zadelo posebno težko rodbinske očete s številno družino. Ti bodo dobili 30 do 40 odstotkov manj, nego dosedaj.

Ta pregled navajamo zato, ker napoveduje gospod ravnatelj Skubic od Trboveljske premogokopne družbe — z ozirom na znižanje plač v državnih rudnikih — tudi znižanje plač.

Zgornje številke dajejo že same odgovor na take namere. Pri tem je pa treba imeti še to pred očmi, da producira rudar v Trbovljah prilično dvakrat toliko premogovne vrednosti, kot rudar v enem izmed malih državnih rudnikov.

Pri vsem tem pa se gospoda pri Trboveljski prej ni nikdar vprašala, ali plačuje svoje rudarje vsaj tako kot državni rudniki. Da bi vpoštevala različne produkcijske pogoje, to se od te gospode že celo ni moglo zahtevati.

Sedaj pa so hitro, ko so čuli zvoniti o znižanju, tudi oni zašli na to pot, čeprav niti to ne govori za njihove namere.

Te številke prinašamo tudi radi tega, da se bodo naši rudarji pripravljali na borbo, ki jih čaka — in to še pravočasno.

Gospodi okoli Trboveljske premogokopne družbe pa zaenkrat samo to: Vsaka sila do vremena!

Blagajnik.

Sodr. urednik, oprostite, da Te nadlegujem tukaj z dopisom, ki bi moral pravzaprav izostati, a vendar je važno, da napišem nekaj vrstic o težavnem poslu blagajnika. Pa ne misli, da gre pri tem za kakšnega podjetnika ali bančnega blagajnika. Ne! Tukaj gre za enega izmed najnesrečnejših bitij — za blagajnika strokovne organizacije. Da, mnogo se je že pisalo o našem strokovnem gibanju, a nobeden se še ni spomnil blagajnikov in podblagajnikov, kateri moramo občutiti najbolj vso težo delavske nezavednosti. Izvoljen na rednem ali izrednem občnem zboru, dobi nalogo, da mora od članov pobirati prispevke, raznašati list, voditi blagajno in voditi evidenco oddanih znamk itd. To bi bile v glavnem dolžnosti blagajnika. A te dolžnosti izvajati, je pa drugo. Delavec, ki se navadno ne organizira iz razrednega prepričanja, temveč po večini le iz pričakovanja trenutnih uspehov ali pa zato, da ima mir pred drugimi, se sploh ne zanima za ničesar, ampak samo išče vzroke, da kjerkoli si bo di, more zabavljati čez — organizacijo. Sedaj pa pride plačilni dan; blagajnik, izmučen od dela, gre z člansko knjigo v žepu in listom »Delavec« pod pazduho od člana do člana, ob vsakem vremenju, po uro in uro daleč. Pa to še ni najhujše. Hujše je to, da, ko pride do člana, se šele prične najžalostnejše. Eden pravi, jaz nimam denarja, pridi drugič, drugi pravi k . . . , jaz ne plačam več, organizacija je za nič; tretji je pijan; pri četrtem se žena krega itd. Sedaj pa mora vsakega posebej tolažiti, pogovarjati — pomislite si izgubo časa — če hoče, da dobi od njega tisti bori prispevek. Žalostno! V očeh mnogih članov blagajnik ni nič drugega, kakor tisti nadležni rubežnik, kateri jemlje delavcem denar iz žepa. A končno pa še pride zasmehovanje od neorganiziranih, ki pravijo, kako je neumen, zakaj se pa trudi, saj nima nič od tega. Taka, sođr. urednik, je naša funkcija. V zasmeh in zastamovanje smo mi, na katerih ramah se zida stavba razredne borbe za nas vse. Težka je naša funkcija, a opravljali jo bomo kljub vsem težavam toliko časa, dokler ne zmagamo razredna zavest tako daleč, da bo vedel vsak član, kakšne dolžnosti ima napram svoji razredni organizaciji in da bo postalo sram in še enkrat sram vse tiste mlačneže, kateri se nam še danes posmehujejo ter s svojo nezavednostjo podirajo to, kar mi blagajniki in podblagajniki s trudom zidamo v našo in njihovo korist. — Blagajnik rudarske organizacije.

(Opomba uredništva.) Ta članek radevolje pribučujemo, ker slika težave blagajnikov, s katerimi se borijo še v mnogih revirjih, z željo, da st ga oni, katerih se tiče, prečitajo. Dodamo pa še to: Zavedati se moramo, da smo vsi, ki smo člani te ali one organizacije, dolžni, da delamo za svojo organizacijo in da skupno kujemo svoje orožje, katerega nujno rabimo za obrambo proti dobro organiziranemu kapitalizmu. Zavedamo se pa tudi tega, da opisano početje ni zlobnost — temveč nezavednost. Zato vsi funkcionarji podružnic, kakor tudi člani na delo za odpravo ljudske nezavednosti, da bomo zreli za borbo s kapitalizmom.

Naše organizacije.

Naročnikom »Delavca«.

Vljudno sporočamo, da bo »Delavec« odslej izhajal vsakega 10. in 25. v mesecu.

Dopisnike opozarjamo, da je zaključek redakcije vsakega 5. in 20. v mesecu. Dopise, ki jih bomo kasneje prejeli, ne bomo mogli objaviti.

Uredništvo in uprava »Delavca«.

Kovinarji.

O izpravi v Subotici. Centralna uprava SMRJ v Beogradu nam poroča:

Livarji livarne »Ferum« v Subotici so že od 8. julija t. l. izprbi. Podjetje poskuša na vse mogoče trike in načine, da dobi druge delavce. Pri Inšpekciji dela, pri Borzi dela itd. je podjetje manevriralo s tem, da so livarji sami zapustili delo, samo da so dobilo od oblasti dovoljenje, da sme zaposliti delavce iz inozemstva.

Na razpravi, ki se je vršila pretečeni teden, je bilo konstatirano, da namerava tovarna delavcem strahovito reducirati zaslužek in to tako, da bi jim bila eksistenca onemogočena.

Do tega tedna se ni našel niti en izdajalec. Vsak, ki je prišel v tvornico »Ferum«, jo je še isti dan zapustil. Dne 10. t. m. se je pojavil, in sicer že drugič, livar Ivo Andrić, rodom iz Vareša, ki paktira z podjetniki in kakor izgleda bo prevzel agenturo za iskanje stavkokazov, ker se že celi teden zadržuje v Subotici.

Obveščamo ponovno vse livarje in strojeoblikovalce (Maschinenformer), da se nahaja livarna »Ferum« pod bojkotom in naj nihče tja ne potuje.

Živilska stroka.

Izključitev. Josipa Magušar, obratovodjo I. Delavske pekarnice v Ljubljani se je na predlog odbora podružnice pekarskih pomočnikov v Ljubljani izključilo iz organizacije, ker je s svojim delovanjem škodoval organizaciji, in to s tem, ker je nekorektno in nekolegialno postopal s svojimi kolegi peki, zaposlenimi v I. Delav. pekarni v Ljubljani. — Ob tej priliki obveščamo vse člane naše organizacije in zlasti one v Ljubljani in jih opozarjamo, da ne nasedejo intrigam, ki jih Magušar sedaj dela proti naši zvezi. — Zveza živilskih delavcev Jugoslavije, centrala v Ljubljani.

Rudarji.

Trbovlje. Širši zaupniški sestanek Zveze rudarjev Jugoslavije, podružnice Trbovlje, ki se je vršil dne 19. sept. t. l. v Delavskem domu v Trbovljah, je naslednje konstatiral: »Delavsko-kmetijski list« št. 32 z dne 10. sept. t. l. je objavil članek pod naslovom: »Tok zedinjenja strokovnega gibanja«, v 4. odstavku, »Naša dolžnost v Sloveniji«, v kojem se trdi, da se nekateri posamezniki pritožujejo, zakaj se ne izvedejo po podružnicah občni zbori. Zbog tega smo resnici na ljubo prisiljeni ugotoviti, da se je to že povsod izvršilo, kjer so pač člani in zaupniki smatrali za potrebno, da se izvedejo. Nikakor pa se ne moremo ozirati na nekatere nevidne sile, ker niti ne vemo, je-li so člani organizacije ali ne, ker podajajo nekatere izjave, ki niso v skladu s sklepi merodajnih forumov, ki so za razvoj in politiko strokovne organizacije edino merodajni in odgovorni. Istočasno pa prosimo uredništvo »Delavsko-kmetijskega lista«, da se v drugič pri odgovornih forumih organizacije poprej informira, predno objavi v listu take in slične članke, ki škodujejo razvoju in konsolidaciji delavskega pokreta. Vsled nujne potrebe zedinjenja delavskega pokreta v državi pozdravljamo zaupniški zbor delo akcijskega odbora, ter želi, da se čimprej izvede kongres zedinjenja na osnovi akcijskega odbora. Trbovlje, 10. sept. 1925. — Zveza rudarjev Jugoslavije, podružnica Trbovlje.

Velenje. Zveza rudarjev Jugoslavije, podružnica Velenje, javlja tem potom vsem svojim članom, da je na odobrovlji seji 8. sept. t. l. soglasno izključila iz odbora in organizacije Josipa Rednak I. in Miroslava Pevec. Prvega radi malomarnosti in brezbriznosti napram organizaciji in radi rovanja proti njej, drugega pa radi hujskanja in zahrbitnega delovanja proti organizaciji. Sodruži rudarji! Ne nasedajte tem in sličnim demagogom, temveč vstopajte v enotno rudarsko organizacijo. Vračajte z zaničevanjem razdiračem enotne proletarske organizacije. — Odbor podružnice Zveze rudarjev Jugoslavije v Velenju.

Splošna Delavska Zveza Jugoslavije.

Steklarjem in ostalemu delavstvu. Podružnica steklarjev v Paračinu opozarja na sledeče: V zadnjem času prihajajo v večjem številu steklarji in drugi delavci — organizirani in neorganizirani — in iščejo dela ali podpore. Doslej smo šli vsakemu na roko. Obveščamo vse steklarje, da so vsa mesta zasedena in naj nihče ne potuje v Paračino, ne da bi se pismeno dogovorilo o sprejemu v delo. — Po zaključku konference z dne 20. avg. t. l. podružnica ozir. organizacija neorganiziranim delavcem ne bo izplačevala podpore; organizirani člani, ki imajo v redu člansko knjižico in redno vplačane prispevke, dobe po 50 Din potne podpore. Izredne in prostovoljne podpore se popolnoma ukinejo. Podružnica dostavlja, da je bila k tem sklepom prisiljena, ker je bil naval delavstva zelo velik. To naznanilo naj se delavstvu in članstvu po podružnicah in na sestankih sporoči in pojasni. — Odbor.

Tržič. V četrtek, 10. sept. t. l. ob pol 5. uri popoldne se je vršil v Delavskem domu v Tržiču občni zbor podružnice Splošne Delavske Zveze Jugoslavije. Posetil nas je sodrug Leskošek iz Zagreba. V poldrugournem govoru nam je orisal zgodovino strokovnih organizacij in ožigosal nacionalizem in klerikalizem, ki nam povzročata največjo razdvojenost v našem gibanju. — Po njegovem referatu so se vršile volitve novega odbora, v katerega so bili izvoljeni: predsednik Ignac Kveder, namestnik Ivan Kosmač; tajnik Viktor Wuk, namestnika Anton Dornig in Ivan Košir; blagajnik: Peter Pogačar, namestnik Luka Stebil; odborniki: Joško Novak, Anton Zaletel, Ignac Mlinar, namestniki: Ignac Hladnik, Pavla Stefe, Lenka Rakovc; računski pregledniki: Ivan Pavlin, Janez Weber, namestnika Miha Stefe in Mici Mave. Želimo novo izvoljenemu odboru obilo uspeha.

Domači pregled.

Policija preganja delavstvo.

V Bosni in Hercegovini se vrše zadnje mesece hrudi mezdni boji in obrambni boji delavstva, kar je popolnoma razumljivo, ako pomislimo, da je izkoriščanje delodajalcev v tem delu države na višku in da so se delavstvu na drugi strani zadnje čase začele odpirati oči — njih zavednost od dne do dne narašča. Kar nameravamo povedati je to, da so stopile v teh bojih med delom in kapitalom na stran podjetnikov policijske oblasti, ki so pričele z neusmiljenim preganjanjem izkoriščanega delavstva. Kakor smo že poročali, je izbruhnila v Drvaru stavka. Pri tej stavki je stopila žandarmerija proti delavcem na stran podjetnikov. Srežki poglavarji se protivijo potrditi pravila rudarskih podružnic, ki se snujejo širrom Bosne in Hercegovine. Državne oblasti kratijo delavstvu osebno svobodo in pravico organiziranja. Če delavstvo proti takemu postopanju protestira, ga državne oblasti neusmiljeno preganjajo kot protidržavni element. Kljub temu delavstvo takega postopanja ne more odobravati in se mu mora najodločneje zoperstaviti. Delavstvo bo na braniku svojih pravic vztrajalo!

Bosanski rudarji snujejo organizacije.

Po zadnjih udarcih, ki jih je zadala vlada, oziroma rudarska direkcija v Sarajevu vsem rudarjem, so se zlasti bosanski rudarji začeli zanimati za organizacije, ker vidijo v njih edini spas. Tako so imeli velika zborovanja rudarji v Brezi, Kreki in Banjaluki. Rudarji so pristopili v velikem številu v Savez rudarskih radnika.

Stavka krojačev v Sarajevu

je končala 11. t. m. Krojaški pomočniki so začeli zopet z delom 14. t. m. Stavka je popolnoma uspela. Podjetniki so se v boju posluževali zelo grdih sredstev, samo, da bi zlomili voljo stavkajočih. Tako jim je pomagala na primer policija — »na temelju zakona o zaščiti države«. Vendar so vsi poskusi ostali brezuspešni.

Spor v grafični industriji.

Med Savezom Grafičnih Radnika Jugoslavije in Savezom Grafičnih Poduzeća Jugoslavije so se

vršili v Zagrebu razgovori za sestavo nove tarife. Razgovori so ostali brez uspeha in so se zastopniki obeh organizacij razšli. O sporu bo sedaj odločilo članstvo obeh organizacij, predvsem grafično delavstvo, ki se ima odločiti za stavko ali za nadaljevanje pogajanj.

Delavske zbornice in ujedinjenje.

Na iniciativo centralnega tajništva Delavskih zbornic v Beogradu so se, oziroma se še le bodo vršile pri posameznih Delavskih zbornicah ankete o vprašanju konsolidacije delavskega strokovnega pokreta. Anketo, ki bo obravnavala to vprašanje, je sklicala za 27. septembra t. l. tudi Delavska zbornica za Slovenijo.

Mednarodni pregled.

Strokovna organizacija črncev.

Ameriška strokovna zveza je določila pred kratkim poseben odbor, ki ima nalogo, da se prične intenzivno baviti z organizacijo črncev, ki ima svoj sedež v Negro-Harem. Propaganda med črneci je postala živahna in bodo postali črnči kmalu važen faktor med ameriškim industrijskim delavstvom. Že danes je ena sedmina celokupnega ameriškega delavstva stvorjena iz črncev. Ako bi črni delavci ne bili organizirani, bi se jih ameriški kapital poslužil za to, da poslabša življenjske razmere belega delavstva.

Mednarodni kongres učiteljev.

Mednarodni kongres strokovnih organizacij učiteljev je bil odprt 25. avgusta v Bruslju (Belgija). Zastopane so bile učiteljske organizacije iz Belgije, Nemčije, Francije, Angleške, Avstrije, Italije, Rusije, Jugoslavije in Portugalske. Pred prehodom na dnevni red kongresa je kongres soglasno izrekel svoje simpatije stavkujočim belgijskim kovinarjem in knjigovozom ter francoskim bančnim uradnikom. Poleg tega je sklenil poslati stavkujočim delavcem in uradnikom tudi materijelno pomoč.

Angleški železničarji pripravljani za borbo.

Na kongresu angleških strokovnih organizacij v Scarborough je izjavil tajnik strojevodij s. Bromley, da bodo morale železničarske akcijske družbe od svojega stališča glede mezdnih vprašanj popustiti, sicer se zna zgoditi, da bodo strovodje lepega dne stopili v stavko in to ne da bi preje o tem kogarkoli obvestili. Stavka bo izbruhnila natančno ob določeni minuti in vlaki bodo obtičali sredi železniških prog. — (Op. uredn. Kako pa pri nas?)

Mir in brezposelnost.

Angleški delovni minister Steel Maitland je imel govor, v katerem je naglašal sledeče: Vlada-jočo brezposelnost lahko odstrani le mir dežele na znotraj in zunaj. To je politika vlade. Resnični mir na kontinentu je prvi pogoj za oživiljenje trgovine. Danes pa vidimo na kontinentu Francosko v skrbeh pred Nemčijo in Nemčijo v skrbeh pred Francosko. To stanje se mora odstraniti le z ustvaritvijo varnostnega pokta.

Demonstracija dunajskih uradnikov.

Dunajski državni uradniki so priredili v četrtek, 10. t. m. demonstrativno stavko in zborovanje. Pri akciji so na izdajalski način odrekli svojo podporo krščanski socialci, kar je izzvalo med dunajskim državnim uradništvom silno razburjenje.

Elektrifikacija Rumunije.

Zastopnik ameriškega bančnega konsorcija »Berton« je predložil rumunski vladi predlog, kako naj bi se porabilo ameriško posojilo Rumuniji. Omenjeni konsorcij namerava sodelovati pri elektrifikaciji Rumunije, ki bi trajala celih 15 do 20 let. Program elektrifikacije se upira na zakon o energiji, ki je bil sprejet v romunskem parlamentu. Za elektrifikacijo bi se izrabile vodne sile vseh romunskih rek. Predlog je bil že sprejet od romunskega industrijskega ministva.

Gospodarstvo.

Produkcija premoža v Sloveniji.

V naslednjih vrstah podajamo pregled produkcije premoža v Sloveniji, o številu zaposlenega delavstva in o vrednosti produkcije na podlagi uradne statistike za leto 1920—1925.

V Sloveniji imamo 52 rudnikov. Od teh je 49 rudnikov za rjavi premož, 2 za lignit in 1 za črni premož. V obratu je bilo do leta 1923 samo 34 rudnikov. V letu 1923 je pričelo z obratovanjem 5 rudnikov, ki so pa po večini koncem leta 1923 zopet prenehali z obratovanjem, tako da lahko rečemo, da je v Sloveniji v obratu samo 34 rudnikov.

Produkcija in vrednost.

Leto	Rjavi premož v tonah	Vrednost Din	Lignit v tonah	Vrednost Din
1920	1.059.786	104.441.103	156.590	10.119.740
1921	1.152.314	134.608.616	141.710	21.287.942
1922	1.346.275	245.735.798	208.118	29.752.198
1923	1.491.850	347.419.899	205.106	29.159.778
1924	1.732.979	429.391.974	164.060	31.371.974

Število zaposlenega delavstva:

V letu 1920 je bilo 11.556 zaposlenih delavcev, leta 1921 11.878, leta 1922 11.224, leta 1923 11.452 in leta 1924 12.747 delavcev.

Če gledamo statistiko iz predvojnega leta 1913, ko je bila produkcija premoža v Sloveniji še normalna (1.587.137 ton), vidimo, da jo je produkcija v letu 1924 prekoračila za 309.902 ton ali za 16,32 %.

Vrednost predvojne produkcije je znašala 18 milijonov 870.000 zlatih kron. Vrednost produkcije v letu 1924 znaša 460 milijonov 763.374 dinarjev, ali preračunano v zlati valuti 1=10,80, znaša vrednost 42 milijonov 663.274 zlatih dinarjev. Če vzamemo sedanje povišanje produkcije napram predvojni in pa podražitev iste napram predvojni ceni, dobimo razliko 23 milijonov 883.274 zlatih dinarjev. Iz tega je razvidno, da naša rudarska industrija v Sloveniji dobro uspeva. Ali uspeva tudi delavstvo?

Dopisi.

Zagorje. (Zločin se je izvršil!) Poročali smo že v zadnji številki lista »Delavec«, da so se vršila v dnevih od 17.—18. avgusta t. l. mezdna pogajanja v Sarajevu med zastopniki uprave državnih rudnikov in zastopniki rudarjev, ter zastopniki pristojnih Delavskih zbornic. Povod razpravi je dala uprava državnih rudnikov sama s tem, da je hotela že itak za življenje premale, a za umreti prevelike plače, znižati za preko celih 20 odstotkov. Samoobsebi umevno je, da zastopniki delavstva niso mogli na takšno znižanje delavskih plač pristati. To je imelo za posledico, da so se pogajanja razbila in o celi zadevi je končno veljavno odločil minister za rube in šume v Beogradu. — No, ministrstvo za rube in šume je to brezpogodbno stanje rešilo na ta način, da je kratkoma zaukazalo z odlokom, da se imajo z dne 7. sept. t. l. dalje urediti plače rudarjev državnih rudnikov po predlogu uprave same z dne 18. avgusta t. l. To se pravi, ministrstvo za rube in šume je sprejelo predlog uprave državnih rudnikov, da se smejo znižati plače rudarjem za nad 20 odstotkov. Tako se je uresničil izrek »divide et impera — deli in vladaj« nad rudarji državnih rudnikov. Uprava državnih rudnikov in ministrstvo za rube in šume sta s tem izvršila čin, kateri bo z nabolj črnimi črkami zapisan v knjigi troljenja rudarjev državnih rudnikov. Tukaj niso vprašali gospodje, ali se more preživljati naš državljani rudar s svojo družino z itak premajhno plačo, zmanjšano še vsled omejenja delovnih dni. Oni sami še najbrž niso občutili praznote v želodcih (in je menda še dolgo ne bodo), pa občutili so, da rudarji menda ne bodo dovolj odločno rekli *ne*, zato so njim plače znižali. Rudarji državnih rudnikov, *zapomnite si tezo trenotka*, ko niste mogli reči dovolj odločno: *ne, mi si ne pustimo že itak premajhni plač še trgati, temveč mi hočemo za naše delo človeku spodobno življenje za nas in naše družine*. Ta ne si pa morate ustvariti sami, to je: *organizirajte se!*

Ljubljana. (Strojne tovarne.) Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani imajo v svojem obratu na Dunajski cesti lepo urejeno vajeniško delavnico, v kateri se uče vajenci stružarske in ključavničarske obrti. Mojster v delavnici je pa še jako mlad (imena danes še ne objavljamo), ki ni kos svojim nalogam. Ta mojster misli, da je njegova naloga v tem, da pretepa in kaznuje v tej delavnici zaposlene vajence, namesto, da bi jim bil učitelj. Vajenci dobe po

Din 10.— do 15.— tedenske plače, a ta mojstrček misli, da je njegova naloga ta, da vajence kaznuje še za teh par dinarjev. — Mi opozarjamo vodstvo te tovarne na nekorektno postopanje tega mojstra in želimo, da se na to mesto postavi mojstra, ki bo kos tej nalogi, ki bo predvsem vedel, kaj je vajenec in kaj je vajeniška delavnica.

Zabukovca. (Iz državnega premogovnika.) Pri tukajšnjem obratu je zabodel neki Škorjanc nekega mutastega rudarja iz same nagajivosti, da je potem dalje časa mogel ostati doma. Ker je pristopil Škorjanc takoj k uradniški »Orjuni« v Zabukovci, ga seveda direktor ni kaznoval in ga ni naznanil politični oblasti. Po vsej pravici bi moral trpeti Škorjanc bolniško podporo tega reveža, podporo pa se mu je na zahtevo direktorje izplačalo iz bolniške blagajne. Seveda član »Orjune« ne sme biti nepoškodovan in nezakazovan. Nasprotno se nam preti, da se nam bodo odtegljaji v bolniški blagajni v Zabukovci zvišali. Vprašamo tudi merodajno oblast, zakaj se ravno v Zabukovci sili mlade rudarje v pokoj? Kdor direktorji v političnem oziru ne ugaja, ga predlaga v pokoj. Vprašamo rudarsko glavarstvo v Ljubljani, odkod ima g. direktor pri državnem rudarju v Zabukovci to pravico? Imamo pa že stare rudarje, ki imajo že preko 30 službenih let, ki jih direktorja v tem oziru ne štiti tako kot svoje ljubljence! Toliko danes, a drugič kaj več! — Organiz. rudar.

Objave.

Zveza živilskih delavcev Jugoslavije, sekcija pekovskih pomočnikov v Ljubljani, priredi v soboto, dne 3. oktobra 1925 v salonu restavracije »Pri levu« (Gospodstva cesta) veliko vinski trgatav. Spored: 1. Nagovor župana. 2. Prečitavanje pravil. 3. Trgatav. 4. Ples in prosta zabava. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina 5 Din. Ker je čisti dobiček namenjen fondu za onemogle člane, vabi k obilni udeležbi odbor.

Zahvala. Podpisani se tem potom iskreno zahvaljujem za izredno podporo, katero mi je vsled moje dolgotrajne bolezni nakazala centralna uprava Saveza Metalških Radnika Jugoslavije v Beogradu v znesku 250 Din, kakor tudi vsem ostalim zaupnikom cinkarniškega delavstva v Celju, kateri so mi prihiteli na pomoč v moji skrajni sili. Vsem najiskrenejša hvala! Celje, 12. sept. 1925. — Ivan Znidarič.

Vprašanja in odgovori.

S. I. P., kovinar nam piše: Jaz delam že nad 30 let v topilniškem obratu. Vkljub temu pa zahtevajo, da plačujem prispevke za pokojninsko zavarovanje še naprej. Ali novi pravilnik velja, ali ne?

Odgovor: Novi pravilnik za bratovske skladnice še dosedaj ni spremenjen in je v veljavi. Vsak, kdor ima 30 službenih let, ima pravico, da prosi za vpokojitev in mu ni treba plačevati več prispevkov. Pokojnine dovoljuje glavni odbor. Dokler ta ni sestavljen, pa rudarsko glavarstvo v Ljubljani. Z gotovostjo se mora računati na to, da bo pravilnik nekoliko spremenjen, ker v sedanjih obliki ni samo delavstvu sovražna, temveč tudi nezvršljiv. Mi svetujemo starim delavcem, ki so upravičeni do pokojnine: Da se sklicujejo na pravilnik in zahtevajo, da se jih plačevanja prispevkov osvobodijo. Glede vpokojitve je treba dati vse podatke krajevni odboru bratovske skladnice, ki jih pošlje rudarskemu glavarstvu v Ljubljani, ki vrši po čl. 129 pravilnika, dokler ni glavnega odbora, posle glavnega odbora.

V imenu GRSJ.: Izdajatelj: Franc Svetek. — Odgovorni urednik: Alojzij Čeh. — Tisk Ljudske tiskarne, Maribor.

Štampilje

Iz kavčuka in kovine, etikete, vsakovrstne graverske izdelke priporoča Industrijskim podjetnikom in obrtnikom Anton Černe Ljubljana

Dvojnosladna ržena-ŽIKA-jječmenova

je najboljša in zato najcenejša.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska c. 2.

Najboljši šivalni in pletilni stroji

iz tovarne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867. Vezenje poučuje brezplačno.

Konstrukcija izborna!

Izvršitev elegantna!

Pisalne stroje „Adler“ in „Urania“.

iz prvih tovarn „Dürrkopp“, „Styria“, „Kolesa“, „Waffenrad“ in „Steyer“. Posamezni deli koles in šivalnih strojev. 10 letna garancija.

Daje kolesa in stroje tudi na obroke!

Zahvala.

Ker nam je osebno nemogoče, se tem potom najiskrenejše zahvaljujemo vsem, ki so našega nadvse ljubljenega sina, brata zaročenca

Joško Ravnik-a

spremljal k zadnjemu počitku. Posebna zahvala gre uradništvu Tovarne elektrod iz Dobrave, bratom pevcem, pevovodji s. Vinko Ambrožiču za v srce segajoči poslovljni govor, nadalje godbi kovinarjev z Jesenic ter vsem njegovim prijateljem, tovarišem in občinstvu, ki ga je v obilnem številu spremljalo na zadnji poti.

Zaljujoči ostali:

Marija Ravnik, mati
Matevž Ravnik, oče
Filipinca, zaročenka
Franjo, brat
in ostali sorodniki.

kolinska
ikorija
je res
jako dobra!

Radi izborne kvalitete Vam priporočamo nabaviti si za jesen in zimo

Karo-čevlje

Lastne delavnice --- Solidne cene.

Maribor, Koroška cesta 19

Je najbolje je najceneje.